

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Одеської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2021 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Одеської області в IV кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Одеської області** у IV кварталі 2021 року свідчать, що респонденти очікують **скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців**, водночас **позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств**. Прогнозується зростання інфляції. Девальваційні очікування послабилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 8.1% (у III кварталі 2021 року – 13.2%) (графік 1). У цілому по Україні очікується зростання обсягів виробництва – 8.3%. Найпесимістичніше налаштовані респонденти підприємств інших видів економічної діяльності («мінус» 50.0%). Водночас керівники підприємств транспорту та зв'язку очікують зростання обсягів виробництва (баланс відповідей – 30.0%);
- **продовження зростання цін на споживчі товари та послуги:** 59.5% опитаних респондентів очікують інфляцію понад 7.5% (у попередньому кварталі – 60.5%), у цілому по Україні – 61.3%. **Головними чинниками зростання інфляції** респонденти продовжують називати витрати на виробництво, ціни на світових ринках та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти нижчими темпами:** знецінення гривні відносно долара США очікують 67.6% респондентів (у попередньому кварталі – 81.6%), у цілому по Україні – 72.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств нижчими темпами:** баланс відповідей – 2.7% (у попередньому кварталі – 15.8%), у цілому по Україні – 9.7% (таблиця). Найоптимістичніше налаштовані керівники підприємств транспорту та зв'язку (баланс відповідей – 20.0%);
- **обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2021 року – 23.7%) (таблиця). Водночас респонденти очікують уповільнення зростання обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 15.0% (у попередньому кварталі – 32.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – 21.8% та 20.6% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланс відповідей – 14.3% (у попередньому кварталі – 13.9%). Водночас респонденти очікують, що **обсяг інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт залишиться на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2021 року – 11.1%). У цілому по Україні баланси відповідей – 19.1% та 6.9% відповідно (таблиця);
- **подальше зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 10.8% (у попередньому кварталі – «мінус» 13.5%). У цілому по Україні прогнозується помірне зростання кількості працівників – 2.9% (графік 4);
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються, стрімкішими темпами** (баланс відповідей – 89.2%), ніж на **товари/послуги власного виробництва** (баланс відповідей – 56.8%) (у попередньому кварталі – 94.7% та 50.0% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину і матеріали, вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 61.1% та 67.6% відповідно (у III кварталі 2021 року – 57.0% та 60.5% відповідно) (графіки 6 і 4).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали занадто високі ціни на енергоносії. Високо оцінено також вплив браку обігових коштів та нестабільної політичної ситуації, вплив цих чинників значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням (графік 5).

Підприємства області мають високі очікування щодо **зростання потреби в позикових коштах** найближчим часом (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. За оцінками респондентів, умови доступу до банківських кредитів останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів залишаються занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави та занадто складна процедура оформлення документів (графік 10).

97.2% респондентів зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 98.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

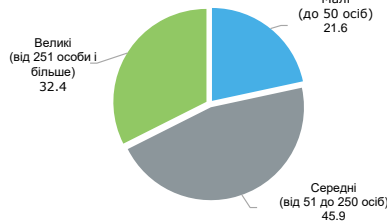
- **поточний фінансово-економічний стан задовільний:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2021 року – 2.6%). У цілому по Україні фінансово-економічний стан добрий – 7.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 26.7% (у III кварталі 2021 року – «мінус» 12.5%);
- **рівень власних виробничих ресурсів зменшився.** Підприємства області повинні залучати додаткові виробничі потужності, щоб задовольнити неочікуване зростання попиту: баланс відповідей – «мінус» 2.8% (у III кварталі 2021 року – 2.9%).

Паспорт вибірки^{1,2}

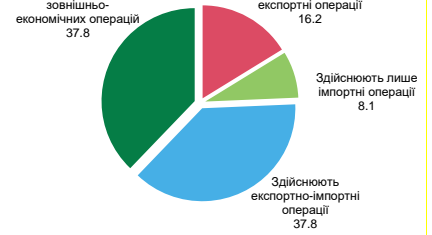
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

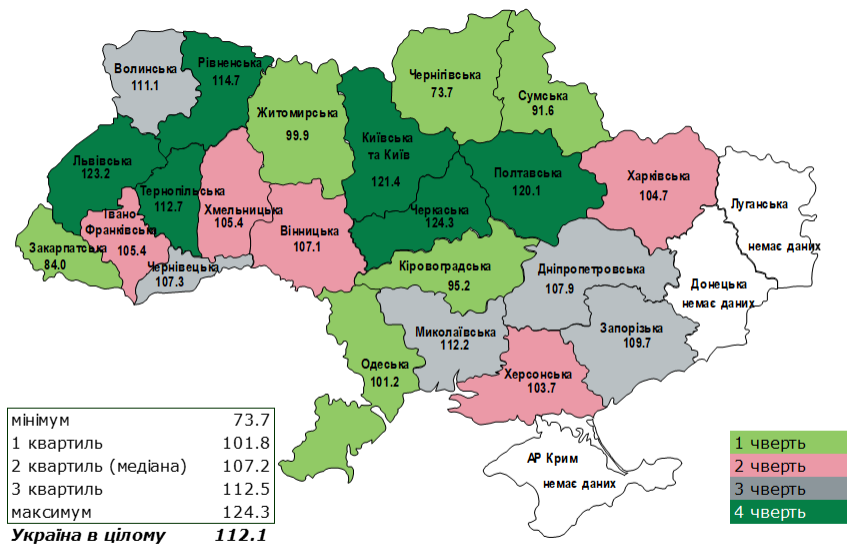

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 03– 26 листопада 2021 року;
- опитано всього 37 підприємств;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

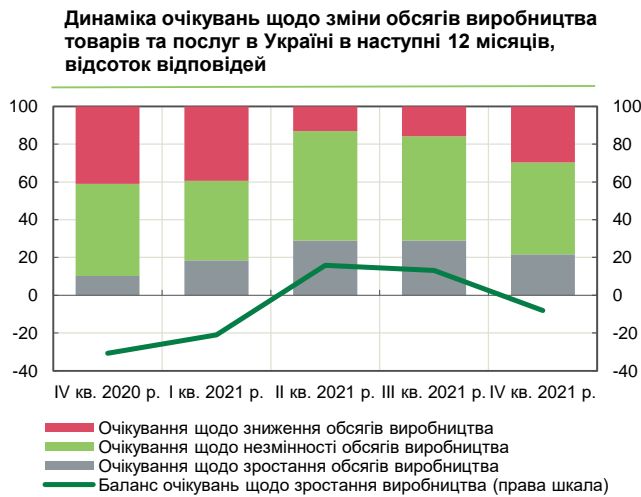
*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Одеської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.	III кв. 2021 р.	IV кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	-15.8	5.4	17.1	15.8	2.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-28.2	7.7	21.1	23.7	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-11.1	-8.1	-2.9	11.1	0.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	0.0	2.6	8.1	13.9	14.3
кількості працівників	-41.0	-23.7	-10.8	-13.5	-10.8

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

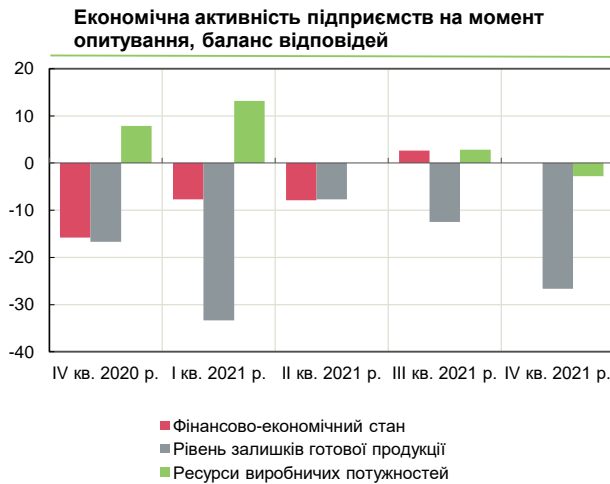
Графік 1

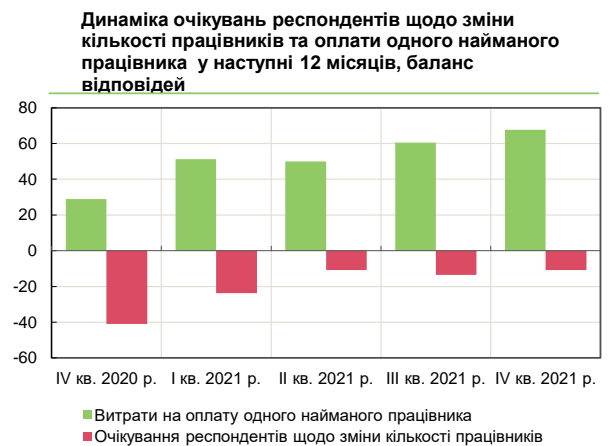
Графік 2

Графік 3

Графік 4

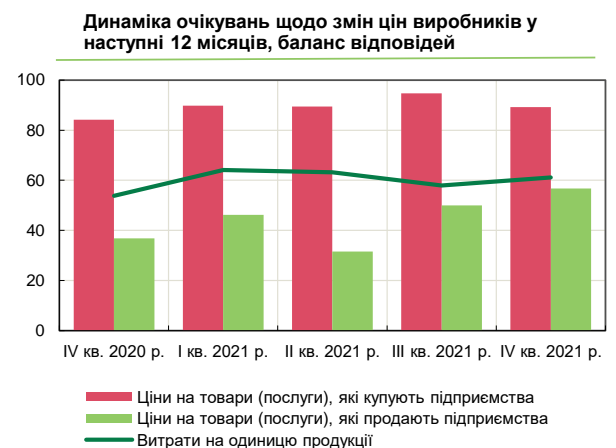

Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

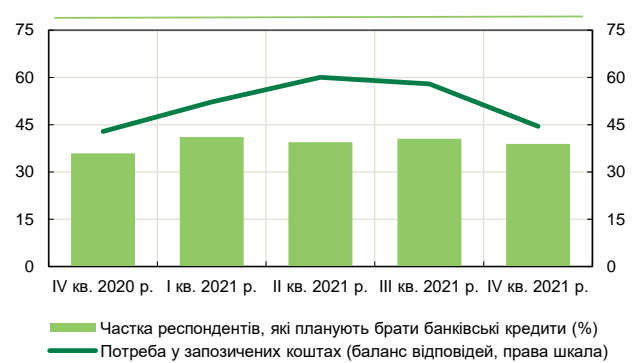
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

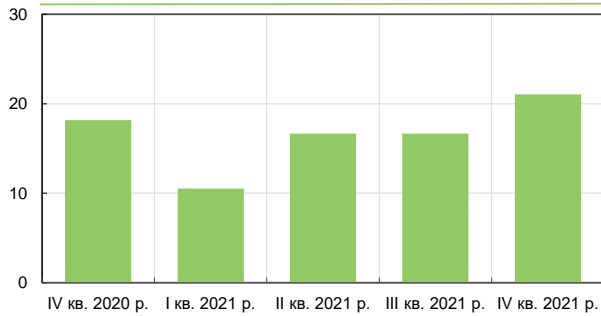
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

